

Asia C-474/20

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

30.9.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Vrhovni sud Republike Hrvatske (Kroatia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

27.5.2020

Kantaja:

I. D.

Vastaaja:

Z. b. d.d., Z.

Pääasian kohde

Sellaisen lainvoimaisen tuomion purkaminen, jolla on hylätty kantajan vaatimus lainasopimuksen ehtojen, joista ei ollut erikseen neuvoteltu ja jotka koskivat sovitun koron yksipuolista muuttamista, toteamisesta mitättömiksi ja 41.735,48 kunnan suuruisen sellaisen määrän maksamisesta, joka vastaa alun perin sovitun koron mukaisesti maksettujen määrien ja lainanantajan yksipuolisilla päätöksillä muuttaman koron mukaisesti tosiasiallisesti maksettujen määrien välistä erotusta, laillisine viivästyskorkoineen.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

SEUT 267 artiklan nojalla esitetty unionin oikeuden tulkintaa koskeva pyyntö.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annettua direktiiviä 93/13 tulkittava siten, että sen säännöksiä sovelletaan lainasopimukseen, joka on tehty

ennen Kroatian tasavallan liittymistä Euroopan unioniin mutta joka on muunnettu sellaisen lain nojalla, joka on annettu sen jälkeen, kun Kroatian tasavalta liittyi Euroopan unioniin liittymisen jälkeen, ja onko Euroopan unionin tuomioistuimella tältä osin toimivalta vastata toiseen kysymykseen?

Jos ensimmäiseen kysymykseen annettava vastaus on myöntävä, esitetään seuraavat kysymykset:

2. Onko kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annetun direktiivin 6 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevalle kansalliselle lainsäädännölle – eli vuonna 2015 kulutusluottolain muuttamisesta ja täydentämisestä annetulle laille – jolla yhtäältä veloitetaan pakottavalla säännöksellä palvelujen tarjoaja tarjoamaan kuluttajalle mahdollisuus lainasopimuksen sellaisen lisäsopimuksen tekemiseen kyseisessä laissa säädetyllä tavalla, jolla tietyt sopimusehdot, jotka mainitun lain voimaantuloajankohtana (korkojen yksipuolista muuttamista koskeva ehto) tai myöhemmin (ehto, joka liittyy Sveitsin frangia koskevaan valuuttaehtoon) on tuomioistuinratkaisuilla julistettu mitättömiksi, korvataan päteillä sopimusehdoilla siten, että katsotaan, että sopimuspuolten välillä on alun perin sovittu lisäsopimuksessa tarkoitettulla tavalla, millä varmistetaan sopimuksen pätevyys, ja jolla toisaalta kuluttajan, joka on vapaaehtoisesti hyväksynyt lisäsopimuksen tekemisen, kohtuuttomien sopimusehtojen perusteella suorittamia maksuja käytetään hänen sellaisten velvoitteidensa täyttämiseen, jotka perustuvat pätevän lisäsopimuksen ehtoihin, ja johon sisältyy mahdollisuus sopia siitä, miten liikaa maksettujen määrien suhteen menetellään, tai liikaa maksettujen määrien palauttamisesta kuluttajalle silloin, kun kyseinen määrä ylittää uuden takaisinmaksusopimuksen lyhennysten määrän, mainitussa laissa säädetyllä tavalla?

Yhteisön säännökset, joihin asiassa viitataan

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95 s. 29) (jäljempänä direktiivi 93/13) 1 artiklan 2 kohta, 6 artiklan 1 kohta ja 10 artiklan 1 kohdan toinen alakohta

Kansalliset oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

Kuluttajansuojalain (Zakon o zaštiti potrošača) (Narodne novine, nro 96/03) 81 § ja 87 §

Kuluttajansuojalain (Zakon o zaštiti potrošača) (Narodne novine, nro:t 41/14, 110/15 ja 14/19) 4 §, 49 § ja 55 §

Velvoitelain (Zakon o obveznim odnosima) (Narodne novine, nro:t 3505, 4108, 12511, 7815 ja 2918) 145 §, 147 §, 148 §, 322 §, 323 §, 324 §, 1111 § ja 1115 §

Kulutusluottolain muuttamisesta ja täydentämisestä annetun lain (Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju) (Narodne novine, nro 102/2015) (jäljempänä muuntamisesta annettu laki) 1 §, 19.a §, 19.b §, 19.c §, 19.d § ja 19.e §

Siviiliprosessilain (Zakon o parničnom postupku) (Narodne novine, nro:t 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 (konsolidoitu teksti), 25/13, 89/14 (Kroatian perustuslakituomioistuimen määräykset) ja 70/19) 502.j §, 502.k § ja 502.n §

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Kantaja teki kuluttajana ja lainansaajana 30.6.2006 lainanantajana toimineen pankin Z. b. d.d., Z., kanssa Sveitsin frangeissa määritetyn lainasopimuksen, joka oli maksettava takaisin Kroatian kunissa Kroatian keskuspankin (Hrvatska Narodna Banka) maksupäivän osalta vahvistaman keskikurssin mukaisesti. Kantaja sitoutui maksamaan kyseisen lainan, jonka määrä oli 78 200,00 Sveitsin frangia ja johon oli liitetty Sveitsin frangia koskeva valuuttaehto, takaisin 20 vuoden kuluessa sopimusperusteisine korkoineen. Koron osalta sovittiin, että korko vaihtelisi markkinaehtojen mukaan lainanantajien korkopäätösten mukaisesti kunissa määritettynä ja laskettuna Kroatian keskuspankin maksupäivänä laskeman keskikurssin mukaisesti (jäljempänä lainasopimus). Kantaja, joka katsoi, että valuuttaehto ja koron yksipuolista muuttamista koskevat sopimusehdot, joista ei ollut erikseen neuvoteltu, olivat kohtuuttomia, nosti 14.11.2014 Općinski sud u Osijekussa (Osijekin alioikeus) kanteen, jossa hän vaati ensisijaisesti lainasopimuksen toteamista mitättömäksi ja toissijaisesti lainasopimuksen toteamista osittain mitättömäksi (tarkemmin sanottuna valuuttaehto ja koron yksipuolista muuttamista koskevien sopimusehtojen toteamista mitättömäksi) ja esitti näiden vaatimusten lisäksi takaisinmaksua koskevan vaatimuksen. Toissijaisen vaatimuksen osalta kantaja vaati 41 735,48 kunan suuruisen määrän maksamista. Kyseinen määrä edusti niiden määrien, jotka alun perin sovittu koron perusteella olisi pitänyt maksaa, ja niiden määrien välistä erotusta, jotka oli tosiasiallisesti maksettu lainanantajan 23.10.2007—31.12.2013 tekemien yksipuolisten päätösten perusteella muutettujen korkojen perusteella Kroatian kunina soveltaen maksupäivän Sveitsin frangin kurssia, lisättynä laillisine viivästyskorkoineen.
- 2 Alun perin sovittua korkoa, joka oli 4,90 prosenttia vuodessa, muutettiin sopimuksen voimassaoloaikana useita kertoja lainanantajan yksipuolisella päätöksellä siten, että se oli tiettyinä ajanjaksoina 5,55 prosenttia, 6,30 prosenttia, 6,80 prosenttia ja 6,55 prosenttia, kunnes koroksi vahvistettiin 1.1.2014 lainsäädäntötoimella 3,23 prosenttia.
- 3 Kantaja teki 18.1.2016 lainanantajan kanssa lainasopimusta täydentävän lisäopimuksen, jolla muutettiin muuttamisesta annetun lain mukaisesti kyseisen sopimuksen määräyksiä, eli valuuttaa, jossa laina oli määritetty,

sopimusperusteista korkoa sekä lainan jäljellä olevaa määrää. Lisäksi sovittiin liikaa maksettujen määrien osalta noudatettavasta menettelystä. Koska kantaja katsoi, että tekemällä kyseisen lisäsopimuksen lainanantaja tosiasiallisesti täytti osan kanteessa esitetyistä vaatimuksista, kantaja peruutti kanteensa osittain ja pysytti ainoastaan vaatimuksensa, joka koski koron yksipuolista muuttamista koskevan ehdon toteamista mitättömäksi, ja sitä vastaavan takaisinmaksua koskevan vaatimuksen.

- 4 Općinski sud u Osijeku hylkäsi kantajan vaatimuksen 18.5.2016 antamallaan tuomiolla, ja hänen tekemänsä valitus puolestaan hylättiin Županijski sud u Osijekun (Osijekin maakunnallinen tuomioistuin) 2.2.2017 antamalla tuomiolla. Alemmanasteiset tuomioistuimet katsoivat, että koska kantaja oli tehnyt kyseisen lisäsopimuksen lainanantajan kanssa muuntamisesta annetun lain mukaisesti, hän ei voinut menestyksekkäästi vaatia koron yksipuolista muuttamista koskevan ehdon toteamista mitättömäksi tai takaisinmaksua tällä perusteella aivan kuin lisäsopimusta ei olisi koskaan tehty. Kantaja haki kyseisen lainvoimaisen tuomion purkua (revizija), jonka osalta Vrhovni sud Republike Hrvatske (Kroatian ylin tuomioistuin) tulee tässä pääasiassa antamaan ratkaisun.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 5 Kantaja on kanteessaan esittämänsä vaatimuksen tueksi vedonnut ensinnäkin siihen, että ehto, joka koskee koron yksipuolista muuttamista, on todettu mitättömäksi ryhmäkanteella vireille saatetussa riita-asiassa Trgovački sud u Zagrebun (Zagrebin kauppautuomioistuin) 4.7.2013 antamassa tuomiossa, joka sai tältä osin lainvoiman Visoki trgovački sud Republike Hrvatsken (Kroatian ylempi kauppautuomioistuin) 13.6.2014 antamalla tuomiolla. Kantaja väitti toiseksi, että kohtuuttoman sopimusehdon perusteella liikaa maksettuja määriä ja kyseisille määrille maksettuja lakisääteisiä korkoja ei otettu huomioon siinä yhteydessä, kun lainan määrä muunnettiin euroiksi, vaan häneltä päinvastoin perittiin euromääräisestä lainasta korkoa vieläkin korkeamman korkokannan mukaisesti.
- 6 Kantaja riitauttaa tuomionpurkua koskevassa menettelyssä muun muassa alemmanasteisten tuomioistuinten tuomioissa esitetyn oikeudellisen arvioinnin lainmukaisuuden ja katsoo, ettei kantajalle lainasopimuksen lisäsopimuksen tekemisen yhteydessä suoritettu korvausta sen perusteella, että koron yksipuolista muuttamista koskeva sopimusehto oli kohtuuton. Hän väittää myös, ettei kyseinen lisäsopimus sisällä määräyksiä siitä, että hänelle olisi suoritettu tällainen korvaus. Kantaja katsoo näin ollen, että hänellä on oikeus korvaukseen yleisten velvoiteoikeudellisten sääntöjen perusteella aivan kuin lisäsopimusta ei olisi koskaan tehty.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöä perusteista

- 7 Vrhovni sud katsoo, että alkuperäisen lainasopimuksen ehdot, jotka koskevat valuuttaehto ja koron yksipuolista muuttamista ja joista ei ole neuvoteltu

erikseen, ovat mitättömiä. Edellä mainittu Trgovački sud u Zagrebu 4.7.2013 antama tuomio – joka läpäisi sekä Vrhovni sudin että Ustavni sudin (perustuslakituomioistuin) tarkastuksen – annettiin myös pankkia Z. b. d.d., Z., vastaan, ja se koski kyseistä lainasopimusta.

- 8 Vrhovni sud pohtii kuitenkin, mitä oikeudellisia seurauksia muuntamisesta annetun lain voimaantulolla voi olla kyseisten sopimusehtojen mitättömyyden kannalta. Se pitää tältä osin relevanttina direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa, joka on keskeinen säännös siltä osin kuin on kyse järjestelmästä, joka koskee kuluttajien suojelua kohtuuttomilta sopimusehdoilta unionissa, ja kyseisen säännöksen tulkintaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Vrhovni sud viittaa tältä osin unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön¹, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, etteivät kohtuuttomat sopimusehdot sido kuluttajaa; että sopimus pysyy muilta osin voimassa ilman kohtuuttomia sopimusehtoja, jos se kansallisen oikeuden mukaan on mahdollista, ja että kuluttajan oikeudet palautetaan. Vrhovni sud selittää, että Kroatian lainsäätäjät on varmistanut sen, etteivät kohtuuttomat sopimusehdot ole sitovia, toteamalla ne mitättömiksi ja että – kun otetaan huomioon, että mitättömyydellä on taannehtiva vaikutus – kohtuuttomien sopimusehtojen toteamisella mitättömiksi varmistetaan kyseisessä säännöksessä edellytetty kuluttajansuojan taso sillä edellytyksellä, että mitättömyyden oikeudelliset seuraukset tunnustetaan ja kuluttajan oikeudet palautetaan (restitucija).
- 9 Kuluttajansuojalaki ei sisällä säännöksiä, jotka koskisivat kuluttajan oikeuksien palauttamista tai oikeudellisen ja tosiasiallisen tilanteen vahvistamista aivan kuin kohtuuttomia sopimusehtoja ei olisi ollut olemassa, vaan tämä määräytyy yleisten velvoiteoikeudellisten sääntöjen mukaan tai erityissäännösten mukaan silloin, kun tällaisista säännöksistä on säädetty yksittäisten kuluttajasopimusten osalta. Siltä osin kuin on kyse pääasiassa kyseessä olevasta kuluttajasopimuksesta, on todettava, että 30.9.2015 tuli voimaan muuntamisesta annettu laki, joka annettiin sellaisten kielteisten seurausten lieventämiseksi, joita lukuisille kuluttajille, jotka olivat vuosina 2004—2008 tehneet lainasopimuksia, joihin sisältyi Sveitsin frangia koskeva valuuttaehto, oli aiheutunut kyseisen valuutan kurssin huomattavasta vahvistumisesta ja korkojen noususta lainanantajien päätösten mukaisesti. Kyseinen laki läpäisi Ustavni sudin tarkastuksen. Ustavni sud antoi 4.4.2017 määräyksen, jolla se hylkäsi ehdotuksen sellaisen menettelyn aloittamisesta, jossa kyseisen lain perustuslainmukaisuus arvioitaisiin. Mainittu tuomioistuin totesi, että kyseisellä lailla on oikeutettu tavoite, joka liittyy sosiaalisen suojelun vahvistamiseen, luottolaitosten sopimattomien menettelyjen ehkäisemiseen ja velkakriisin pahenemisen ehkäisemiseen, ja että mainittu muuntamista koskeva toimenpide oli oikeasuhteinen kyseiseen oikeutettuun tavoitteeseen nähden ja ettei käytettävissä ollut muuta vähemmän rasittavaa tai rajoittavaa toimenpidettä.

¹ Tuomio 21.12. 2016, Gutiérrez Naranjo ym., C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, 55 ja 56 kohta.

- 10 Kantaja on vapaaehtoisesti tehnyt lainasopimuksen lisäsopimuksen edellä mainitun muuntamisesta annetun lain mukaisesti, joten hänen lainansa ehtoja on muutettu. Tällainen sopimuksen täydentäminen on pätevä siinä tapauksessa, että alkuperäisen lainasopimuksen ehto, joka koskee koron yksipuolista muuttamista, on mitätön, mitä kantaja ei myöskään kiistä. Lain voimaantulon ajankohtana koron yksipuolista muuttamista koskevat ehdot oli jo todettu mitättömiksi oikeuskäytännössä, kun taas Vrhovni sudin oikeuskäytännön mukaan Sveitsin frangia koskeva valuuttaehto on ollut pätevä. Vrhovni sud toteaa, että kysymys, joka koskee mahdollista kuluttajan oikeuksien palauttamista siinä tapauksessa, että ensin on tehty tällainen lainasopimuksen täydennys, ratkaistaan ensimmäistä kertaa pääasiassa. Asiaa käsitelleillä tuomioistuimilla on tältä osin ollut erilaisia oikeudellisia näkemyksiä.
- 11 Siltä osin kuin on kyse alkuperäisen lainasopimuksen ehdosta, joka koskee koron yksipuolista muuttamista, katsotaan, ettei sitä ole koskaan ollut olemassa ja että se on korvattu lisäsopimuksella, aivan kuin lainasta olisi alun perin sovittu euromääräisenä ja euromääräisiin lainoihin sovellettavalla vaihtuvalla korolla, eivätkä pääasian asianosaiset eivät ole riitauttaneet sitä, että tätä on pidettävä kohtuullisena. Näin ollen tilit täsmäytettiin kaikkien kantajien siihen mennessä suorittamien maksujen osalta ja liikaa maksettu erotus vahvistettiin. Lisäsopimuksen ehto, jonka mukaan alkuperäiseen sopimukseen sisältynyttä koron yksipuolista muuttamista koskevaa ehtoa muutettiin taannehtivasti siten, että alettiin soveltaa euroa koskevan valuuttaehdon sisältäviin lainoihin sovellettavia vaihtuvia korkoja, ei myöskään ollut ehto, josta olisi neuvoteltu erikseen. Kyseinen ehto, jolla Vrhovni sudin näkemyksen mukaan viitataan direktiivin 93/13 1 artiklan 2 kohtaan ja 13 perustelukappaleeseen, jää kuitenkin kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, koska lainanantaja ei määritellyt sitä etukäteen, vaan se vahvistettiin kansallisella lailla. Lisäsopimuksessa sovittua korkoa ja perustetta, jolla korko vaihteli, ei vahvistettu kyseisessä laissa, mutta pääasian asianosaiset eivät ole riitauttaneet kyseisen ehdon kohtuullisuutta ja pätevyyttä.
- 12 Muuntamisesta annetussa laissa säädetään lainanantajan velvollisuudesta tarjota kuluttajalle mahdollisuus tehdä lainasopimuksen lisäsopimus, jonka sisältö vahvistetaan kyseisessä laissa muuntamisen laskentatavan osalta. Kuluttaja voi edelleen päättää, tekeekö hän lisäsopimuksen vai ei.
- 13 Vrhovni sud on viitannut unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön² ja todennut, että jäsenvaltiot voivat saavuttaa tavoitteen, joka liittyy siihen, ettei kohtuuttomilla sopimusehdoilla ole vaikutusta, myös antamalla lainsäädäntöä, jota sovelletaan taannehtivasti jo tehtyihin kohtuuttomia sopimusehtoja sisältäviin kuluttajasopimuksiin, jotta kohtuuttomien ehtojen vaikutus poistetaan mutta sopimuksen pätevyys samalla säilytetään, sillä edellytyksellä, että kuluttajan oikeudet palautetaan. Vrhovni sud on tältä osin – menettelyssä, jossa Opéinski sud

² Tuomio 14.3.2019, Dunai, C-118/17, EU:C:2019:207, 55 kohta.

u Pazinu (Pazinin maakunnallinen tuomioistuin) oli pyytänyt siltä oikeudellista kannanottoa kysymyksiin, joita mainittu tuomioistuin piti tärkeinä oikeuden yhdenmukaisen soveltamisen kannalta (nk. näytemenettely) (ogledni postupak) – todennut, että muuntamisesta annetun lain perusteella tehdyt lainasopimuksen lisäsopimukset olivat päteviä. Kyse on erityislainsäädännöstä, jolla poiketaan mitättömyyttä koskevista yleisistä velvoiteoikeudellisista säännöistä. Tämä poikkeus johtaa kuitenkin samalla siihen, ettei niitä määriä, jotka on peritty kyseisten kohtuuttomien sopimusehtojen perusteella, palauteta kuluttajalle, vaan ne käytetään lainasopimuksen lisäsopimukseen sisältyvien velvoitteiden täyttämiseen kyseisessä laissa säädetyllä tavalla, ja samalla säädetään siitä, miten mahdollisesti jäljelle jäävän liikaa maksetun määrän suhteen menetellään. Kyseisessä laissa ei nimenomaisesti todeta mitättömäksi nyt kyseessä olevan kaltaista lainasopimuksen ehtoa eikä tältä osin kuluttajan oikeuksien palauttamista koskevaa ehtoa. On kuitenkin todettava, että mainittu laki annettiin ajankohtana, jolloin korkojen yksipuolista muuttamista koskevien ehtojen mitättömyys oli lainvoimaisesti jo vahvistettu.

- 14 Vrhovni sud totesi, että kaiken tämän perusteella oli ilmeistä, että lainsäätäjän tarkoituksena oli se, että lisäsopimuksen tekemisellä muutettaisiin kohtuuttomia sopimusehtoja ja että kuluttajan oikeuksien palauttaminen varmistettaisiin siten, että kohtuuttomien ehtojen perusteella täytetyt velvoitteet otettaisiin huomioon päteviin ehtoihin perustuvien velvoitteiden täyttämisen yhteydessä, sekä mahdollisesti liikaa maksettuja määriä koskevalla sopimuksella. Tällä tavoin oli tarkoitus myös ratkaista mahdolliset epäilyt, jotka koskivat sopimuksen pätevyyttä ja kuluttajan oikeuksien palauttamista, ilman tarvetta myöhempään tuomioistuinmenettelyyn. Vrhovni sudista vaikuttaa näin ollen siltä, että kyseisen erityislain säännökset mahdollistavat tulkinnan, jonka mukaan pätevän lisäsopimuksen tekeminen johtaa sopimuspuolten edun mukaisesti ja oikeusvarmuuden turvaamiseksi siihen, että lainasopimus pysyy voimassa ilman, että kuluttajalle palautettaisiin määriä, jotka on maksettu kohtuuttomien sopimusehtojen täyttämiseksi (paitsi jos liikaa maksetut määrät ylittävät lyhennysten kokonais määrän). Ne käytetään sitä vastoin sellaisten lisäsopimuksessa sovittujen pätevien sopimusvelvoitteiden täyttämiseen, joiden sisältö määritetään laissa ja jotka eivät välttämättä ole koko sopimuskauden ajan olleet kuluttajan kannalta taloudellisesti edullisia. Kuluttaja itse näet vastaa niiden lainojen, joihin liittyy euroa koskeva valuuttaehto, korosta, joka on korkeampi kuin niiden lainojen korko, joihin liittyy Sveitsin frangia koskeva valuuttaehto, ilman oikeutta saada korkoa suoritetun maksun ajankohdasta alkaen ja liikaa maksetun määrän vaihtokurssierotuksen mukaisesti.
- 15 Vrhovni sud toteaa lisäksi, ettei se nyt käsiteltävässä asiassa ota huomioon tulkintaa, jonka unionin tuomioistuin on esittänyt 9.7.2020 antamassaan tuomiossa Ibercaja Banco, C-452/18, koska yhtäältä kyseisessä asiassa lisäsopimus tehtiin sopimuspuolten sopimusvapauden nojalla, koska joko elinkeinonharjoittaja oli ennalta vahvistanut tämän lisäsopimuksen sisällön tai siitä oli neuvoteltu erikseen sopimuspuolten välillä. Toisaalta lisäsopimukset, joista pääasiassa on kyse, eivät sisällä kuluttajan sopimuksesta vetäytymistä koskevia ehtoja, eivätkä tällaiset

ehdot sisälly myöskään lakiin, joten lainanantajaa ei voida moittia siitä, ettei se ole lisäsopimuksen tekoajankohtana ilmoittanut kuluttajille kyseisen sopimuksen tekemisestä johtuvista mahdollisista oikeudellisista seurauksista. Sopimuksen tekoajankohtana ei ollut olemassa oikeuskäytäntöä, joka olisi koskenut niitä seurauksia, joita muuntamisesta annetulla lailla oli siltä osin kuin on kyse kuluttajien oikeuksien palauttamisesta sopimusehtojen kohtuuttomuuden toteamisen jälkeen, eikä tätä seikkaa koskevaa yhtenäistä oikeuskäytäntöä ole vielä olemassa. Vrhovni sud on tältä osin viitannut unionin tuomioistuimen 19.9.2019 antamaan tuomioon Lovasné Tóth, josta ilmenee, että avoimuusvaatimus ei edellytä, että palvelun tarjoaja toimittaa kuluttajalle lisätietoja sellaisen sopimusehdon ulottuvuudesta, jonka oikeusvaikutukset voidaan saada selville ainoastaan tulkitsemalla kansallista oikeutta, josta ei ole olemassa yhtenäistä oikeuskäytäntöä. Vrhovni sudin mukaan tilanne on tämä myös nyt käsiteltävässä asiassa, jossa muuntamisesta annettua lakia ei kyseisen sopimuksen tekoajankohtana ollut tulkittu oikeuskäytännössä erityisesti sellaisessa tilanteessa, jossa lisäsopimuksen sisällöstä ja lainanantajan velvollisuudesta tarjota kuluttajalle mahdollisuus tällaisen sopimuksen tekemiseen säädetään täysimääräisesti pakottavissa lain säännöksissä.

- 16 Kaiken edellä esitetyn perusteella Vrhovni sudilla on epäilyksiä sen suhteen, voidaanko katsoa, että kuluttaja, joka on suorittanut maksuja sellaisen lainasopimuksen kohtuuttomien ehtojen perusteella, johon on sisältynyt Sveitsin frangia koskeva valuuttaehto, on saanut oikeutensa palautetuiksi sillä perusteella, että hänet asetetaan samaan tosiasialliseen ja oikeudelliseen asemaan, jossa hän olisi, jos hän olisi tehnyt koko sopimusajaksi lainasopimuksen, johon sisältyy euroa koskeva valuuttaehto ja joka ei sisällä kohtuuttomia sopimusehtoja. Toisin sanoen, riittääkö järjestelmä, jolla lähtökohtaisesti taataan kuluttajalle suorituksen todellinen arvo, takaamaan sen, että kuluttaja saa oikeutensa palautetuiksi, myös tilanteessa, jossa etuuksien arvon absoluuttista matemaattista tasa-arvoa ei saavuteta.
- 17 Vrhovni sudissa nousi lopuksi esille myös kysymys unionin oikeuden soveltamisesta pääasiassa. Alkuperäinen lainasopimus tehtiin ennen Kroatian tasavallan liittymistä unioniin 1.7.2013. Vrhovni sud viittaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, josta ilmenee, että unionin tuomioistuin on toimivaltainen tulkitsemaan unionin oikeutta ainoastaan siltä osin kuin on kyse sen soveltamisesta jäsenvaltiossa sen unioniin liittymisen jälkeen.³ Asiassa Tudoran annetusta määräyksestä ilmenee, että direktiivin 93/13 10 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa määritetään direktiivin ajallinen pätevyys (Kroatian tapauksessa direktiiviä sovelletaan 1.7.2013 jälkeen tehtyihin kuluttajasopimuksiin), joten tutkittaessa sitä, sovelletaanko kyseistä direktiiviä pääasiassa kyseessä olevaan sopimukseen, on otettava huomioon sopimuksen

³ Tuomio 10.1.2006, Ynos, C-302/04, EU:C:2006:9, 35-38 kohta; määräys 3.7.2014, Tudoran, C-92/14, EU:C:2014:2051, 26-29 kohta ja tuomio 9.7.2020, BRD Groupe Société Générale, yhdistetyt asiat C-698/18 ja C-699/18, EU:C:2020:537, 41-48 kohta.

tekoajankohta. Tältä osin sillä ajanjaksolla, jonka aikana sopimuksella on oikeusvaikutuksia, ei ole merkitystä.

- 18 Vrhovni sud toteaa kuitenkin, ettei pääasian tilanteessa ole kyse pyynnöstä, joka koskisi unionin oikeuden sellaisten säännösten tulkintaa, jotka koskevat lainasopimuksen pätevyyttä, sellaisten seikkojen valossa, jotka olivat olemassa sopimuksen tekoajankohtana, vaan sitä, ovatko oikeudelliset seuraukset, joita muuntamisesta annetulla lailla – joka on annettu sen jälkeen, kun Kroatia liittyi unioniin – on kuluttajan oikeuksien palauttamista koskevan oikeuden kannalta, yhteensopivia direktiivin 93/13 6 artiklan kanssa. Tätä lainsäädäntöä sovelletaan sen taannehtivan vaikutuksen vuoksi pääasiassa, ja se vaikuttaa kuluttajien etuihin, joita on arvioitava oikeusriidan ajankohdan eikä sopimuksen tekoajankohdan huomioon ottaen. Tällä pyynnöllä pyydetään näin ollen tulkitsemaan, voidaanko unionin oikeuden kanssa yhteensopivana pitää kansallista lainsäädäntöä, joka on annettu sen jälkeen, kun Kroatia liittyi unioniin, ja jolla sellaisen sopimuksen osalta, joka on tehty ennen unioniin liittymistä, on oikeusvaikutuksia unioniin liittymisen jälkeen.

TYÖASIAKIRJA